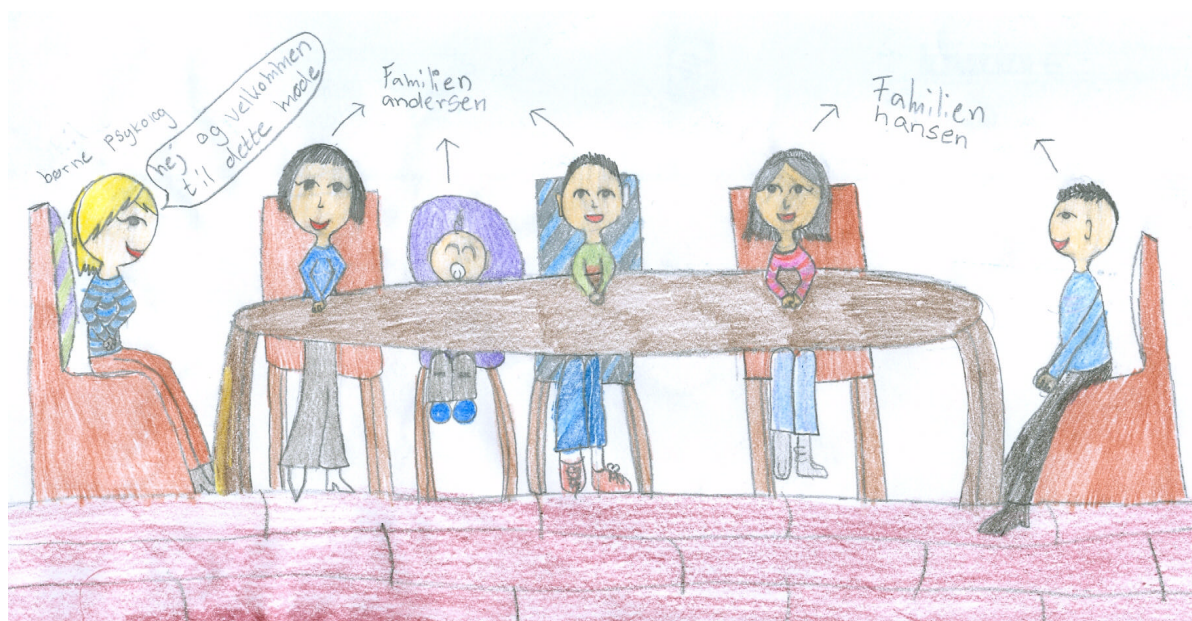

Familien i Centrum

sammenfatning af

ÅRS- og slutrapport 2008

Flerfamiliegruppen. Tegnet af Nathasja 12 år

Mål- og rammekontoret for børn og familier, Socialforvaltningen,
Københavns Kommune, 2009.

familien i centrum – en sammenfatning af resultater og konklusioner

”Familien i Centrum har givet et fagligt løft. Ingen tvivl om det. Med al den energi vi har lagt i det, de ting vi har deltaget i og de ting vi har trænet i. Alle de ting har virket ude i familierne og det kan man jo høre ved, hvordan sagsbehandlere og familiekonsulenterne, ja selv gadeplansfolk har brugt nogle af de løsningsfokuserede metoder. Så derigennem kan jeg jo høre, at det giver mening. Og at den tilbagemelding, de får fra borgerne, også er, at det giver mening. Faktisk har jeg hørt fra flere, som har været ansatte herinde i 20 år som siger, at det er første gang de oplever, at et stort team har fået et fælles sprog og en fælles opfattelse af nogle metodebegreber. Og det synes jeg egentlig er ret fantastisk.”
Børnefamilieteamchef.

Københavns Kommunes projekt ”Familien i Centrum” har i perioden 2005-2008 udviklet lokale familiebehandlings- og ungetilbud samt skabt en bydækkende metodeudvikling i socialcentrenes indsats over for de udsatte børnefamilier.

Projektet har bestået af følgende dele:

FamilieFokus, som er et centralt bydækkende familiebehandlings-tilbud til familier med børn i alderen 0-14 år. Der er tale om familier, hvor der er stor bekymring for børnenes trivsel, og hvor en forandring er påkrævet for at forebygge en eventuel senere anbringelse af barnet uden for hjemmet. Tilbudet består af kortvarig ambulant familiebehandling med bl.a. terapeutiske samtaler, gruppetilbud, netværksarbejde og aktiviteter m.m. Familiebehandlingen ligger inden for en systemisk referenceramme med brug af løsningsfokuserede metoder. 143 familier har taget imod tilbudet i den centrale FamilieFokus-enhed i projektperioden. Hertil kommer et antal familier, som har været i lignende behandlingsforløb i de lokale familiehuse. I 2008 udgjorde dette 105 familier.

HardWork, som er et tilbud til kriminelle og kriminalitetstruede børn og unge i alderen 12-15 år – og deres familier. Tilbudet har været igangsat og ledet af ”Københavnerteamet” og består af et fritids- og gruppetilbud med kompetencegivende aktiviteter, kontaktpersonordning, familiearbejde samt koordineringsarbejde. 32 unge og deres familier fra udvalgte bydele har taget imod tilbudet i projektperioden.

Kompetenceudviklingsprogrammet – herunder

”Københavnerruddannelsen”. Programmet omfatter dels uddannelsesstillinger, hvor udvalgte medarbejdere fra socialcentrenes børnefamilieteam frikøbes til 1 års ”oplæring” i FamilieFokus-enheden og

HardWork. Derudover omfatter det Københavnerruddannelsen, som har været planlagt og gennemført af "Vilde Læreprocesser", og som har til formål at fremme en generel kvalificering af arbejdet med de omtalte familier og unge i socialforvaltningen som helhed. Københavnerruddannelsen omfatter uddannelses- og øvelsesforløb for medarbejderne i alle socialcentrenes børnefamilieteam. 380 medarbejdere har deltaget i programmet, hvortil kommer 45 medarbejdere fra ungeområdet. Derudover omfatter Københavnerruddannelsen oprettelsen af et bydækkende "Københavnernetværk", hvor medarbejderne kan mødes til faglige oplæg og diskussioner på tværs af socialcentre og forvaltninger.

I denne rapport ("Sammenfatning af Års- og Slutrapport 2008") sammenfatter evalueringen de vigtigste resultater og konklusioner fra det samlede projekt.

Baggrund og dokumentation for resultaterne er præsenteret i den samlede "Års- og Slutrapport 2009".

FamilieFokus

1. Familiebehandlingen har skabt øget trivsel hos børn og forældre.

De familier, som har deltaget i familiebehandlingen, har generelt tilhørt målgruppen af særligt udsatte familier, hvor der er stor bekymring for barnets trivsel. En sammenligning med SFI-undersøgelser viser, at FamilieFokus-børnene i høj grad falder uden for normalområdet, når de sammenlignes med danske børn generelt¹. For de børn og familier, som deltog i behandlingen i 2007, er der dog registreret færre belastninger, og nogle af disse familier må siges at være på kanten af målgruppen.

Der har været flest drenge blandt de henviste børn (65%), og den største gruppe har været skolebørnene (7-14 år). I 41 % af alle familierne har en eller begge forældre haft etnisk minoritetsbaggrund.

Det er i høj grad lykkedes at skabe øget trivsel hos børn og forældre gennem behandlingsforløbet. Dette har især ført til forbedringer i relationen mellem børn og forældre, forældrenes psykiske situation, omsorgen for og opdragelsen af børn samt strukturen på hverdagen i familien. Såvel forældre som børn fortæller i interview, at forløbet har skabt positive forandringer i familien, hvor kommunikationen er forbedret,

¹ Der er sammenlignet med SFIs børneforløbsundersøgelse, samt SFIs forløbsundersøgelse af anbragte børn. Som grundlag er benyttet SDQ-undersøgelse af børnene. Sammenligningerne viser, at FamilieFokus-børnene ligger uden for normalområdet og har mange fælles karakteristika med gruppen af "socialt udsatte børn" i børneforløbsundersøgelsen samt med de anbragte børn i forløbsundersøgelsen af anbragte børn.

man skændes mindre og laver flere ting sammen. Børnene lægger desuden vægt på, at de har fået det bedre med skole og kammerater. Nogle familier klarer sig fint efter behandlingsforløbet, mens børnene i andre familier fremhæver, at familien har behov for fortsat opfølgning efter behandlingens ophør, da det ellers kan være vanskeligt at fastholde de positive forandringer på sigt.

For 77 % af familierne er de mål for behandlingsforløbet, som blev opstillet i handleplanen, blevet helt eller delvist opfyldt. Antallet af familier, hvor alle handleplanens mål er blevet opfyldt, har dog været faldende gennem projektperioden. Dette kan skyldes en ændret visitationsprocedure, at behandlingsmetoderne har ændret sig i retning af en mere samtale-terapeutisk indsats, at der har været mange projektlederskift, at samarbejdsformen mellem faste og lokale medarbejdere har været ændret i 2008 samt selve projekt-processen som medfører en afmatning hos medarbejderne mod slutningen af projektforløbet.

Ved opfølgning på familierne et år efter afsluttet FamilieFokus-behandling viser evalueringen et større udbytte og en markant højere grad af forbedringer i børns og forældres trivsel, når man kigger på en sammenligningsgruppe². I sammenligningsgruppen er der flere familier, hvor børnene efterfølgende er blevet anbragt uden for hjemmet – men der er samtidig også flere familier i sammenligningsgruppen hvor børnesagen helt er lukket. FamilieFokus-familierne har i højere grad en fortsat kontakt til socialforvaltningen enten i form af rådgivningsforløb eller forebyggende foranstaltninger. Indsatsen for FamilieFokus-familierne har således flyttet sig fra omfattende foranstaltninger og anbringelser til rådgivningsforløb og en mindre indgribende indsats.

Resultaterne af FamilieFokus-behandlingen er sammenlignet med to andre former for familiebehandlingstilbud, som er benyttet uden for Danmark, og som retter sig mod samme målgruppe³. En sammenligning med disse tilbud viser, at børnene i FamilieFokus generelt er beskrevet med færre problemer ved indskrivning i tilbudet. Der er opnået en klar forbedring af børnenes situation ved alle tre former for behandlingstilbud.

2. familiefokus har ført til undgåede anbringelser og reducerede udgifter til familierne

FamilieFokus-behandlingen fører oftere til undgået anbringelse uden for hjemmet og en reduktion af udgifterne til de udsatte børnefamilier, hvis

² Sammenligningsgruppen består af udvalgte familier i kommunen, som tilhører samme målgruppe som FamilieFokus-familierne, men som har modtaget andre former for familiebehandling f.eks. private tilbud.

³ Der er sammenlignet med resultater af tilbudene: ”De utrolige år” i Irland og ”Komet” i Sverige. Sammenligningen er foretaget via SDQ-undersøgelsen.

man sammenligner med den udvalgte sammenligningsgruppe i kommunen. Forskellen er signifikant.

- Anbringelse uden for hjemmet er undgået for 83 % af familierne i FamilieFokus mod 47 % af familierne i sammenligningsgruppen
- Behandlingen har ført til en reduktion af kommunens udgifter til familien for 47 % af FamilieFokus-familierne mod kun 4 % af familierne i sammenligningsgruppen

3. terapeutiske samtaler kombineret med andre metoder giver et godt resultat

Familiebehandlingen ligger inden for den systemiske referenceramme – med de løsningsfokuserede metoder i centrum for behandlingen. Der er gennem projektperioden afprøvet en vifte af forskellige systemiske-, løsningsfokuserede- og narrative- metoder, ligesom også elementer fra strukturel terapi er forsøgt inddraget. Behandlingsforløbene har omfattet forskellige former for terapeutiske samtaleforløb – både som samlede familiesamtaler og som individuelle børne- og forældresamtaler. Der har desuden været tilbud om flerfamilieterapi, børne- og kvindegrupper, Marte meo-forløb m.m. Sammensætningen af tilbudet til den enkelte familie er tilpasset familiens mål og behov. Generelt er der sket en udvikling af metodebrugen hen imod flere samtale-terapeutiske metoder og en mindre helhedsorienteret og aktivitetspræget indsats.

Evalueringen viser, at de familier, som opnår flest forbedringer og får opfyldt handleplanens mål med behandlingen, oftest har modtaget et tilbud, som har bestået af terapeutiske samtaler kombineret med andre metoder. Især netværksmøder har vist sig meget brugbare, ligesom også koordineringsarbejde i forhold til familiens øvrige situation (bolig, økonomi, arbejde, fritid m.v.) viser en positiv effekt. Der har været et fald i brugen af koordineringsarbejde som metode gennem projektperioden, hvilket kan være en medvirkende årsag til et dårligere resultat i slutningen af projektperioden.

Det var projektets mål at implementere en mere formaliseret "Grøn Bølge", som skulle skabe samarbejde på tværs af kontorer og forvaltninger og sikre en hurtigere handling omkring alle områder af FamilieFokus-familiernes tilværelse sideløbende med familiebehandlingen. Dette mål opgav man dog fra centralt hold efter første projektår, hvorefter samarbejdet er foregået lokalt omkring hver enkelt familie. Evalueringen viser, at første projektår skabte en "Grøn Bølge" på boligområdet, mens der de følgende år ikke kan registreres nogen systematisk forbedring på enkelte områder.

4. De løsningsfokuserede metoder er generelt brugbare i arbejdet med udsatte børnefamilier.

Projektet har vist, at den anerkendende tilgang, den systemiske referenceramme og de løsningsfokuserede metoder er meget brugbare i socialforvaltningens samarbejde med udsatte børnefamilier. Den løsningsfokuserede tilgang tilbyder både en forståelsesramme og nogle konkrete værktøjer, som kan indgå i børnefamilieteamets praksis på følgende måder:

- **En tilgang til** og forståelse af familien, som bygger på anerkendelse og tager udgangspunkt i familiens egne løsninger. Dette har bl.a. positiv betydning for mødet med, relationen til og kommunikationen med familien.
- **En struktur for** og værktøjer til at afklare bekymring og ressourcer samt opstille mål sammen med familien. Dette hjælper til at definere et "fælles projekt" for samarbejdet med familien og hele tiden kunne følge op på, hvor langt man er nået i forhold til de opstillede mål. Metoden "Signs of safety" er fundet yderst velegnet til dette formål, og benyttes både sammen med familien, på netværksmøder med samarbejdspartnere omkring familien samt som et internt refleksionsredskab på gruppemøder i teamet.
- **Konkrete værktøjer** bl.a. samtaleteknikker og terapeutiske metoder, som kan anvendes i forløbet med familien. Disse værktøjer kan anvendes såvel i samtale- og rådgivningsforløb i børnefamilieteamets undersøgelses- og indsatsgrupper som i familiebehandlingen i de lokale "familiehuse".

Hardwork

1. tilbudet har skabt bedre trivsel hos de unge og reduceret deres kriminelle adfærd

HardWork har i høj grad været benyttet af unge inden for den ønskede målgruppe. De unge har stort set alle haft en aktiv kriminel adfærd, som er registreret af politiet, og som har omfattet bl.a. tyverier, vold, røverier og brandstiftelse. De fleste unge har haft en ustabil skolegang og 44 % vurderes ved henvisningen som anbringelsestruede. Deltagerne har oftest været mellem 12 og 15 år ved starten i projektet, og det er stort set kun drenge, som har benyttet tilbudet. 87 % har haft etnisk minoritetsbaggrund. Det skal bemærkes, at de unge i 2007 var 1-2 år ældre end de øvrige år, og samtidig omfattede gruppen færre anbringelsestruede unge dette år.

HardWorks tilbud om gruppeforløb, meningsfulde fritidsaktiviteter og kontaktperson har ført til en klar forbedring i de unges hverdagsliv og adfærd. Flertallet af de unge har undervejs i det 1-årige tilbud opnået en reduktion i den kriminelle adfærd (65%), en stabil skole-

/beskæftigelsessituation (60%) samt et forbedret forhold til forældrene (63%). Mange af de unge har ændret deres adfærd i det offentlige rum, er blevet bedre til at lytte samt til at håndtere konflikter. Både unge og forældre fortæller i interview, at tilbudet har haft stor positiv betydning for dem. Det er værd at bemærke, at også forældrene synes, at tilbudet har været en stor støtte og har hjulpet dem i deres opgave som forældre. Familiearbejde har således vist sig meget brugbart som en integreret del af ungeindsatsen.

En opfølgning på de unge et år efter afsluttet behandling viser, at flertallet af de unge fortsat er i god trivsel og har reduceret deres kriminalitet. Opfølgningen viser dog også, at mange af de unge har behov for en fortsat støtte efter ophør i tilbudet, hvis den positive forandring skal fastholdes. I det første projektår kom denne støtte meget sent, hvilket kan være en medvirkende årsag til, at projektet præsenterer de dårligste resultater dette år. Samtidig var de deltagende unge og deres forældre i en ofte meget vanskelig livssituation det første projektår. Hertil kommer, at man første år endnu ikke havde fået udviklet familiearbejdet, hvilket senere har vist sig at være en afgørende del af tilbudet, som har medvirket til gode resultater.

Sammenlignes HardWorks resultater med lignende tilbud til samme målgruppe, så har HardWork opnået et bedre resultat i forhold til at reducere de unges kriminalitet end f.eks. tilbudene "Ny start" eller "Spydspidsen".

2. Hardwork har ført til undgåede anbringelser og reducerede udgifterne til familien – men forskellen til sammenligningsgruppen er ikke signifikant

HardWorks tilbud fører oftere til undgået anbringelse uden for hjemmet og en reducere af udgifterne til de unge og deres familier, hvis man sammenligner med en udvalgt sammenligningsgruppe i kommunen. Statistisk set er sammenligningen dog usikker. For det første fordi antallet af unge er meget lavt. For det andet fordi der er forskelle blandt de forskellige socialcentre på, hvorvidt en iværksat indsats registreres som en udgift på den enkelte unge eller ej, hvilket gør udgiftsundersøgelsen usikker⁴.

3. familiearbejde og en udvidet kontaktpersonfunktion har vist sig meget brugbart i arbejdet med de unge

Der har fundet en omfattende metodeudvikling sted, hvor det især har vist

---

⁴ Hermed tænkes især på, at en iværksat kontaktperson på den unge i nogle socialcentre registreres som udgift på den unges sag – mens funktionen i andre socialcentre varetages af fastansatte medarbejdere, og dermed ikke registreres som en udgift på sagen.

sig brugbart at indarbejde familiearbejdet i ungearbejdet samt at kvalificere og udvide kontaktpersonfunktionen. Projektet har givet følgende metodeerfaringer:

- Familiearbejde bør indgå som en vigtig og nødvendig del af arbejdet med disse unge. Det anbefales, at kontaktpersoner og unged medarbejdere trænes og støttes i også at kunne udføre denne funktion – ved siden af det øvrige ungearbejde.
- HardWork har gode erfaringer med at udvide og videreudvikle på kontaktpersonfunktionen, således at denne person ikke kun taler med den unge og laver aktiviteter med ham i fritiden – men også taler med forældrene, sørger for et tæt samarbejde med skolen, sagsbehandleren og andre professionelle, inddrager den unges kammeratskabsgruppe samt sørger for, at aktiviteterne med den unge er målrettede og fører til forandring gennem en styrkelse af den unges personlige og faglige kompetencer.
- Kombinationen af individuelt relationsarbejde med den unge – og gruppearbejde – kan give flere muligheder for at arbejde med en ændring af den unges adfærd, styrke hans kompetencer og skabe nye ”fortællinger” om den unge og en ny identitet.
- Den anerkendende tilgang og de løsningsfokuserede metoder er meget brugbare i ungearbejdet, og kan tilføre nye perspektiver i arbejdet med disse unge og deres familier. Især ”Signs of Safety”, skalaspørgsmål, arbejde med mål og netværksmøder har vist sig velegnede i arbejdet
- Der har vist sig et behov for at udvikle tilbud til denne målgruppe, hvor man kan iværksætte hurtig handling, så der kommer styr på den unges hverdag med det samme – men sideløbende hermed foretages en grundigere undersøgelse og beskrivelse af den unges og familiens situation

Kompetenceudvikling og implementering – herunder ”Københavnerruddannelsen”

1. der er etableret lokale ”familiehuse” og hardWork-tilbud

Projektets mål om at etablere lokale familiebehandlingstilbud i alle kommunens socialcentre er nået. Der er således oprettet 9 lokale ”familiehuse”, som arbejder ud fra samme metoder som den centrale FamilieFokus-enhed. Familiehusene er forskelligt organiseret og varetager i nogle socialcentre også andre typer af opgaver end FamilieFokus-forløb. De seks familiehuse, som var etableret i januar 2008, havde til sammen 105 FamilieFokus-forløb i gang i løbet af 2008. De afsluttede forløb viser, at de lokale FamilieFokus-forløb lidt oftere har ført til, at børnesagen er blevet lukket, eller at barnet er blevet anbragt

uden for hjemmet, hvis man sammenligner med de centrale forløb i FamilieFokus-enheden. De lokale forløb præsenterer dog fortsat langt færre anbringelser i forhold til sammenligningsgruppen, og målet om en lavere anbringelseshyppighed er således også opnået i de lokale familiehuses behandlingsforløb.

Det har ikke været projektets mål, at etablere lokale HardWork-tilbud overalt i kommunen. Projektet har dog ført til etablering to lokale HardWork-tilbud på henholdsvis Nørrebro og i Brønshøj-Husum. Tilbudet på Nørrebro startede i 2008, hvor man havde fire unge i et forløb, der stort set svarede til det centrale HardWork-tilbud. Tilbudet i Brønshøj-Husum er nystartet i januar 2009, og man planlægger at have 5-7 unge i alderen 15-17 år igennem tilbudet om året. Dette tilbud er placeret i det nyetablerede lokale familiehus, og man vil indgå i et tæt samarbejde med FamilieFokus-tilbudet.

2. de oplærte lokale medarbejdere i "uddannelsesstillingerne" indgår nu i socialcentrenes indsats

De 1-årige uddannelsesstillinger i såvel FamilieFokus- som HardWork-enheden har været besat gennem alle projektårene med i alt 29 medarbejdere i FamilieFokus-enheden og 4 medarbejdere i HardWork. De lokale medarbejdere, der har deltaget i uddannelsesstillingerne giver generelt udtryk for, at de har fået et stort udbytte, samt at de i høj grad vil gøre brug af de præsenterede metoder og værktøjer fremover.

Stort set alle lokale medarbejdere, der har gennemført de 1-årige uddannelsesstillinger, er vendt tilbage til indsatsen i socialcentrenes unge- og børnefamiliearbejde. Langt de fleste steder har disse medarbejdere været den drivende kraft i forhold til etableringen af lokale familiehuse og HardWork-tilbud samt implementeringen af metoderne i socialcentrets øvrige børnefamiliearbejde.

3. "Københavnerruddannelsen" har medført et kvalitativt løft af børnefamilieteamenes arbejde med udsatte børnefamilier

"Vilde Læreprocesser" har gennemført "Københavnerruddannelsen" med undervisnings- og træningsforløb for kommunens børnefamilieteam-medarbejdere.

Såvel teamchefer som medarbejdere i socialcentrene giver udtryk for, at "Københavnerruddannelsen" har haft indflydelse på og har medført et kvalitativt løft af børnefamilieteamets praksis. Projektet har skabt rum for faglig refleksion og metodeudvikling i en travl hverdag. Ændringerne ses bl.a. i form af et fælles fagligt sprog og teorigrundlag i teamet, større metodebevidsthed, mere kvalificerede sagsdrøftelser og flere målrettede

forløb med familierne samt flere lukkede sager. Derudover nævnes, at forløbet har givet større engagement i arbejdet, mindre udbrændthed og en større lyst til at blive i jobbet og udvikle på eget arbejde. Flere steder nævner man, at familiekonsulent-/hjemme-hos-funktionen har undergået en meget stor forandring, hvor forløbene nu er langt kortere, mere målrettede og ansvaret i højere grad deles med kolleger gennem makkerskaber.

Kompetenceudviklingsforløbet har medført, at medarbejderne har fået udvidet viffen af metoder, som kan anvendes i rådgivningen af familierne. De fortæller om mange positive oplevelser af metodernes brugbarhed både i forhold til at skabe en mere positiv kontakt til og samarbejde med familien samt i forhold til at igangsætte forandringer i familiens hverdag. De løsningsfokuserede metoder kombineres med andre metoder, som man har erfaring for virker, og over halvdelen af medarbejderne angiver, at de ofte eller altid benytter de løsningsfokuserede metoder i deres arbejde.

Som følge af et merforbrug på området for udsatte børnefamilier, har socialcentrene i projektperioden skullet billiggøre indsatsen for de udsatte børnefamilier. Flere teamchefer pointerer dog, at projektdeltagelsen, de nye metoder og udviklingen af familiebehandlingen har været med til at sikre såvel fagligt bedre som billigere løsninger for de udsatte børnefamilier.

4. kompetenceudviklingsmodellen er brugbar til fælles læring og ændring af praksis

Der er enighed blandt både teamchefer og medarbejdere om, at den afprøvede kompetenceudviklingsmodel er meget brugbar i forhold til at skabe fælles læring og implementering af nye metoder. Der er tale om en kombination af uddannelsesstillinger, fælles undervisning til alle teamets medarbejdere samt træningsforløb i mindre grupper, hvor der udvikles på egen praksis. Modellen har været omfattende og ressourcekrævende, men teamcheferne giver udtryk for, at udbyttet har været ressourcerne værd. Modellen – eller dele af modellen – kan således anbefales til senere implementeringsprojekter. Samtidig gøres der også opmærksom på, at den valgte evalueringsform, hvor erfaringerne hele tiden er opsamlet og har indgået i den videre projekt- og metodeudvikling, har været meget brugbar i forhold til kompetenceudvikling og ændring af praksis.

FamilieFokus metodebogen vil indeholde en mere detaljeret beskrivelse af erfaringerne med Kompetenceudviklingsmodellen, implementeringen og evalueringsformen.

5. implementeringsprocesser tager tid

Det er en fælles læring i projektet, at implementeringen af nye metoder og ændringer af praksis tager tid. I nogle af de socialcentre, som blev tilknyttet projektet i 2005 tog implementeringen først rigtig fart i 2008. Dette svarer til Andrew Turnells erfaringer med, at sådanne implementeringsprocesser ofte tager 3-5 år.

Der er således også forskel på, hvor langt de enkelte socialcentre er kommet i implementeringsprocessen, og i hvor høj grad metoderne er blevet en naturlig del af teamets og den enkeltes praksis. I nogle socialcentre oplever teamcheferne, at dette i høj grad er tilfældet og vurderer, at teamet selv vil være i stand til at videreudvikle og holde fast i implementeringen. I andre socialcentre vil der være behov for en fortsat støtte til processen. Gennem hele projektforløbet har erfaringerne vist, at ledelsens opmærksomhed, opbakning og prioritering er afgørende for implementeringens succes.

Såvel teamchefer som medarbejdere giver udtryk for et ønske om, at der efter projektperiodens ophør vil være et fortsat fokus på og rum til den faglige udvikling samt at denne vil bygge videre på den tænkning og de metoder, som nu er implementeret.

6. der er skabt en bydækkende faglig læring

Ud over den metodeudvikling og læring, som har fundet sted i de enkelte børnefamilieteam, er projektet også specielt ved, at der er tale om en bydækkende fælles faglig udvikling. Der er skabt et fælles sprog og en fælles faglighed i alle kommunens børnefamilieteam, og der er tegn på, at denne også spredes til andre dele af kommunens indsats, det gælder fx i forhold til kommunens øvrige forebyggende institutioner og tilbud og i forhold til Børne- og Ungdomsforvaltningen. Medarbejderne fortæller, at dette i høj grad kan lette samarbejdet med andre instanser, tilbud og aktører.

Projektets afslutning

Projektperioden er nu afsluttet, og de centrale FamilieFokus- og HardWork-enheder lukkes som planlagt. Familiebehandlingen og ungearbejdet fortsættes i de etablerede lokale tilbud.

Der iværksættes følgende tiltag for at støtte den fortsatte implementering af metoderne i socialcentrenes børnefamilieteam:

- Kommunen opretholder 3 centrale konsulentstillinger, som i en to-årig periode kan yde støtte til den lokale implementering.

Stillingerne er placeret i "center for familiebehandling og psykologisk rådgivning".

- Der etableres en økonomisk pulje, som skal anvendes til aktiviteter, der støtter kompetenceudvikling og implementering lokalt i 2009. Puljen består af overskydende projektmidler.
- Etablering / fastholdelse af faglige netværk mellem de lokale familiehuse.

Projektets resultater vil ud over i evalueringens slutrapporter blive formidlet på følgende måde:

- HardWorks metodebog: "Hard Work – udsatte unge på vej mod nye mål". Bogen blev offentliggjort i december 2008 og er skrevet af journalist Monica C. Madsen.
- FamilieFokus metodebog som vil have fokus på familiebehandling, kompetenceudvikling og evaluering. Den skrives af evaluator Tove Holmgård Sørensen og offentliggøres i efteråret 2009.
- "Metodehåndbogen" der er udarbejdet i løbet af projektperioden vil blive revideret og gøres elektronisk tilgængelig for familiebehandlere og sagsbehandlere.
- Afholdelse af en FamilieFokus-konference ultimo 2009
- Udarbejdelse af en videnskabelig artikel i samarbejde med en forsker

Derudover planlægges en kvantitativ og kvalitativ opfølgning på effekten af behandlingen hos de familier, der har deltaget i familiebehandling. Denne gennemføres ultimo 2009.